

CZU: 502+78

DOI: 10.46727/c.17-18-05-2024.p395-401

SOCIETATEA SECOLULUI XXI ȘI ECOTOPIILE EI SONORE

THE 21st CENTURY SOCIETY AND ITS SOUND ECOTOPES

NEAGU Gelu

Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare”, Alexandria,

Teleorman, România

ORCID: 0000-0001-5919-4880

geluneagu@gmail.com

Rezumat: *Ecotopia sonoră, ca sinteză între ecologie și muzică, explorează cum sunetele din natură și sunetele muzicale creează experiențe sonore complexe și unice. În bioregioni specifice, acest amestec de sunete descrie un echilibru ecologic, formând utopii de peisaje sonore. Perspectiva abordării cultural-artistice transpune ecotopia sonoră ca un loc în care muzica întâlnește natura, stimulând emoțiile prin interacțiuni vibrante. Conceptul, aplicat în medii diverse, inclusiv cel educațional, încurajează inovația artistică și diluează granițele dintre real și virtual, arătând cum natura îi inspiră pe artiști să transforme peisajele în note muzicale care emoționează ascultătorii.*

Cuvinte cheie: *natură și muzică, ecotopie sonoră, interacțiuni sonore, utopii ecologice, experiențe sonore.*

Abstract: *Sound Ecotopia, as a synthesis of ecology and music, explores how sounds from nature and musical sounds create complex and unique sound experiences. In specific bioregions, this blend of sounds describes an ecological balance, forming soundscape utopias. The perspective of the cultural-artistic approach translates the sound ecotopia as a place where music meets nature, stimulating emotions through vibrant interactions. The concept applied in various environments, including education, stimulates artistic innovation and blurs the boundaries between real and virtual, showing how nature inspires artists to transform landscapes into musical notes that move listeners.*

Keywords: *nature and music, sound ecotopia, sound interactions, ecological utopias, sound experiences.*

Introducere

Inspirat fiind de romanul „*Ecotopia: The Notebooks and Reports of William Weston*”, scris spre finalul secolului XX, al unui scriitor american [1], și de un articol publicat la începutul secolului XXI într-una din revistele prestigioase ale mediului editorial online românesc [2], am analizat controversesele actuale din educație și cultură, comparându-le cu etapele anterioare ale umanității, pentru a evalua posibilitatea de a adopta noi strategii de cunoaștere și intervenție.

Callenbach în cartea sa descrie o societate utopică ecologică, care a influențat semnificativ contracultura și mișcarea ecologică din anii '70 și ulterior. Societatea, situată în fostele state Washington și Oregon, precum și în nordul Californiei, reprezintă un model de durabilitate ecologică. Romanul, prezentat sub forma unor știri și articole de presă, oferă o perspectivă optimistă asupra viitorului societății industriale.

Deși au trecut mulți ani de la publicarea sa, cartea a fost tradusă în nouă limbi și a fost vândută în peste un milion de exemplare la nivel global. Callenbach susține că societatea descrisă nu reprezintă o utopie perfectă, dar este ideală în procesul său: „*Este atât de greu să ne imaginăm ceva fundamental diferit de ceea ce avem acum. Dar fără aceste viziuni alternative, rămânem blocați în centrul mort. Și ar fi bine să ne pregătim. Avem nevoie să știm unde ne-ar plăcea să ajungem.*” [3].

În continuarea ideilor scriitorului american, amintesc și ideile desprinse din articolul „Paradoxuri sociale și politice” [4], prin care autorul analizează cu o perspectivă critică și reflexivă schimbările majore din societatea românească, anticipând un parcurs tumultuos al evenimentelor dacă strategiile și metodele de lucru nu vor fi adaptate și armonizate cu aceste schimbări. Ușor confuză, imaginea societății redată în conștiința autorului, evidențiază că multe dintre componentele sistemului social global se pot regăsi numai analizate separat.

Tocmai de aceea „ecosistemul sonor”, ca parte a sistemului social global, pare să confere un sens acestui concept, amplificat fiind de multitudinea și diversitatea relațiilor și interacțiunilor inter-determinante, în dimensiuni trans- și inter-disciplinare, conferind emoțiilor empatice trăiri reale la nivelul fiecărui nivel existențial.

Este de menționat și prima reacție muzicală a societății americane la noul concept de ecotopie, manifestată prin lansarea albumului *Ecotopia* [5] de către grupul de jazz fusion Oregon. Albumul înregistrat în martie 1987 a fost lansat de casa de discuri ECM (Edition of Contemporary Music), despre care, într-o recenzie publicată pe platforma Progarchives.com, specializată în muzica progresivă, se evidențiază: „...*amestecul perfect de compoziții în creațiile formației Oregon... În opinia mea, Ecotopia este cel mai bun album post-Walcott al grupului și printre albumele mele preferate de jazz progresiv din toate timpurile.*” [6].

Ipoteze

Definirea acestui concept poate varia în funcție de contextul în care este utilizat. În general, poate include surse de sunet individuale și modul în care acestea interacționează și influențează mediul sonor general. De asemenea, acoperă aspecte precum dinamica, timbrul, ritmul, melodia și alte caracteristici muzicale ale sunetelor care contribuie la crearea unei experiențe sonore unice și complexe.

Conceptul, ancorat în domeniul ecologiei, descrie anumite zone geografice sau bioregiuni [7] caracterizate prin interacțiuni complexe între organisme vii și mediul lor fizic natural, văzute ca utopii ecologice în care natura prosperă în echilibru. Transferând ideea în sfera cultural-artistică a unei societăți, a fost favorizată integrarea termenului în contexte dominate de inovații creative, la limita dintre real și virtual.

Natura, cu diversitatea ei inepuizabilă și spectaculoasă, a fost mereu o sursă de inspirație pentru artiști, inclusiv pentru compozitori și muzicieni. Peisajele naturale, de la înălțimile muntoase la câmpurile întinse și la apele adânci ale oceanelor, au stimulat imaginația și creativitatea acestora, transformându-se în note și ritmuri ce răsună în sufletele ascultătorilor, trecute fiind prin propria experiență afectiv-emoțională și prin filtrul creativ al compozitorului.

În general, un sistem este definit ca o structură organizată de elemente interconectate, care funcționează coordonat pentru a atinge anumite obiective sau a produce un rezultat specific. Analizând structura și funcționarea unui sistem, indiferent de domeniul său de aplicare, se pot face predicții și se poate îmbunătăți performanța acestuia. Caracteristicile esențiale ale unui sistem includ: roluri specifice ale componentelor, fluxuri de informații și materiale, obiective variabile, adaptabilitate la mediu, comportament previzibil sau complex și delimitări clare între sistem și mediul său extern.

Ecotopia, ca model ideal sau utopic al unei societăți sustenabile, este un exemplu de sistem deschis, artificial, care încorporează aceste trăsături. Ecotopiile interacționează continuu cu mediul extern prin schimb de energie, informații și materiale, reflectând o dinamică adaptabilă la condițiile interne și externe. Acest tip de sistem permite nu doar înțelegerea și cunoașterea, ci și o gestionare mai eficientă a interacțiunilor complexe dintre om și mediul său natural, facilitând implementarea de soluții sustenabile pe termen lung.

Ecotopiile încearcă să imite și să integreze principiile și dinamica sistemelor naturale în cadrul său. Prin adoptarea unui design hibrid, ecotopiile combină tehnologia avansată cu procesele auto-regenerative similare celor din natură pentru a promova un mediu mai sustenabil și armonios, asemeni principiilor biomimetice [8] (vezi: [9] și [10]) folosite în design și arhitectură, unde gestionarea resurselor se face în cicluri ecologice închise, iar participarea comunităților asigură că sistemele reflectă nevoile și valorile locale.

Prin urmare, ecotopia ca sistem hibrid este o încercare de a modela sistemele umane după cele naturale, utilizând resurse într-un mod care permite reînnoirea naturală și continuă, îmbinând natura cu tehnologia. Această abordare este esențială pentru realizarea unei coexistențe armonioase între om și natură, iar depășind limite și

provocări, asigură o calitate a vieții îmbunătățită pentru toate formele de viață implicate, fiind fundamentală pentru sustenabilitate și autoregenerare.

Discuții

Conceptul de ecotopie poate fi demonstrat prin intermediul multor activități și proiecte care pun accentul pe interacțiunea dintre zgomotele (sunetele) naturale și compoziția muzicală. Deoarece reprezintă o legătură intrigantă între mediu, artă și experiența umană, noul concept poate fi studiat într-o gamă largă de contexte și semnificații. Iată câteva exemple ale căror elemente importante pot orienta și clarifica în același timp, linii directoare și posibile trasee de urmat într-o abordare strategică.

Un prim exemplu poate fi un eveniment muzical organizat într-un cadru natural, în care artiștii includ în spectacolul lor sunete specifice locului, cum ar fi curgerea blândă a unui râu, ciripitul melodios al păsărilor sau foșnetul ușor al frunzelor, rezultând o întâlnire auditivă distinctă care onorează relația armonioasă dintre oameni și natură.

Un al doilea exemplu ar fi înregistrările de teren, care poate reprezenta și o metodă suplimentară de a crea o ecotopie sonoră. Astfel, artiștii au posibilitatea de a înregistra și de a folosi sunetele distincte ale unui habitat natural sau ale unei bioregionii în compozițiile lor muzicale ca și componente esențiale. Fie că sunt încorporate subtil în fundal, fie că sunt folosite ca puncte de focalizare proeminente, aceste sunete îmbunătățesc orice lucrare muzicală prin adăugarea unor dimensiuni suplimentare, permițând ascultătorului să stabilească o conexiune mai profundă cu natura.

Un al treilea exemplu îl oferă instalațiile sonore plasate în spații naturale rurale sau urbane, ce pot servi, de asemenea, ca exemple de ecotopii sonore, ca ilustrații ori tehnologizări ale acestor spații. Ele pot include, diverse microfoane sau difuzoare ascunse (terestru, subteran, subacvatic, aerian!) care captează sau emit (prin imitație) sunete din natură, cum ar fi cântecul păsărilor/animalelor sau vântul printr-o crâng/pădure, prin lanurile de culturi diverse în zonele de șes, etc. Astfel de proiecte și instalații acustice pot transforma spațiul în care sunt plasate, oferind trecătorilor o experiență imersivă care îi poate face să își reconsidere relația cu mediul înconjurător și impactul pe care acesta îl pot avea asupra stării lor de bine.

Și mai ingenios, în context urban, de pildă, ecotopiile sonore pot fi integrate în designul parcurilor și al spațiilor publice, unde combinația dintre elemente arhitecturale, peisagistice și sunetele specifice pot crea o oază de liniște și refugiu de zgomotul orașului.

Muzica își găsește adesea originea în frumusețea și misterul lumii naturale, fie că este vorba de evocarea unor peisaje minunate sau a forței copleșitoare a elementelor naturii, fie de exprimările creative ale artiștilor prin intermediul acestei legături dintre

muzică și natură, oferind ascultătorilor o modalitate de a se conecta profund cu propria lor ființă interioară și cu lumea exterioară.

În general, ideea de ecotopie sonoră implică ideea că sunetele naturii și muzica făcută de oameni pot coexista în armonie în diferite forme ale artei muzicale, creând experiențe auditive și emoții artistice accentuate și autentice.

Aceste concepte noi, după ce au fost examinate cu atenție și integrate corespunzător într-o abordare pedagogică viabilă, oferă perspective către o lume fascinantă în care sunetul și natura se armonizează într-o armonie perfectă și plăcută. Aceste locuri, în care natura joacă un rol esențial într-un peisaj sonor, ne oferă ocazia de a experimenta conexiuni profunde și de a restabili legătura cu propria noastră lume.

Iată deci că ecotopiile sonore pot fi considerate locuri unde oamenii pot experimenta și se pot conecta cu frumusețea naturală prin intermediul sunetelor, iar pe de altă parte pentru compozitori și muzicieni, aceste locuri și momente pot fi surse inepuizabile de inspirație, deoarece aceste sunete nu sunt doar zgomote de fundal, ci devin componente active ale oricărei compoziții muzicale „a locului/naturii respective”, aducând compozițiilor, un element autentic și natural, mulți dintre compozitori creând melodii liniștitoare folosind sunetele apelor curgătoare sau trilurile păsărilor.

Este evident că, într-o ecotopie sonoră, experiența noastră auditivă depinde în mare măsură de sunetele din natură, experiența de a asculta sunetele naturii și de a interacționa cu ele stimulând creativitatea și procesul de creație, ceea ce indică faptul că muzica inspirată din natură devine nu doar o formă de expresie artistică, ci și o formă de răspuns și o legătură profundă cu mediul înconjurător.

Studii recente în domeniul muzicii și al psihologiei muzicale sugerează, printre altele că sunetele naturale pot spori creativitatea și pot îmbunătăți capacitatea de concentrare și de rezolvare a problemelor. Este important să știm că ecotopiile sonore sunt atât o resursă pentru noi, cât și un habitat esențial pentru multe specii de animale și plante, iar menținerea echilibrului ecologic și bunăstarea întregului ecosistem depinde de protejarea și conservarea acestor locuri.

În cele din urmă, ideea de ecotopie sonoră ne invită să explorăm și să ne conectăm cu mediul înconjurător într-un mod profund și sensibil, folosind sunet și muzică. Aceste locuri nu sunt doar locuri pentru inspirație și relaxare, ci și o amintire că natura și sunetul sunt legate unul de celălalt. Oamenii pot contribui la conservarea și protejarea acestor locuri pentru generațiile viitoare prin promovarea conștientizării ecologiei și a mediului sănătos. Ecotopiile sonore sunt mai potrivite pentru a sublinia importanța relației umane cu mediul înconjurător prin intermediul sunetelor și muzicii, oferind oportunități unice pentru explorarea și celebrarea frumuseții naturii.

Toate aceste exemple și idei noi demonstrează modul în care ecotopiile sonore pot îmbunătăți calitatea vieții prin restabilirea legăturii oamenilor cu mediul natural și prin oferirea de noi perspective asupra interacțiunilor noastre cu lumea înconjurătoare. Facilitând aceste întâlniri, ecotopiile sonore nu numai că oferă o mai mare apropiere între oameni și natură, dar servesc și ca o reamintire a importanței fundamentale a naturii pentru sănătatea noastră, în general și pentru echilibrul ecologic al planetei.

Concluzii

Sunetul natural nu numai că oferă o experiență auditivă plăcută, dar are, de asemenea, o influență substanțială asupra stării psihologice și emoționale, precum și asupra sănătății și fericirii noastre. Ritmurile și trilurile melodice ale păsărilor, mișcarea liniștită a unui pârâu și foșnetul delicat al vântului printre frunzele copacilor au capacitatea de a provoca senzații de echilibru și seninătate.

Indicatorii acustici din spațiile vizate pot întări legătura dintre indivizi și mediul înconjurător, permițându-le să observe și să se implice în lumea naturală, sporindu-le astfel sentimentul de afiliere și de conectare cu natura.

Angajarea constantă și activă în practica ascultării sunetelor naturale poate spori bunăstarea mentală a unei persoane, poate atenua stresul și poate reduce simptomele legate de depresie, anxietate și alte tulburări emoționale. Și nu în ultimul rând, este important de menționat că ascultarea dirijată a sunetelor naturale ar putea avea efecte pozitive, în toate domeniile vieții.

Mediile sonore pot fi incluse fără probleme în ideea de ecotopie ca fiind o componentă esențială a vieții, iar încorporarea acestei „ecologii sonore” în planificarea și funcționarea unei ecotopii contribuie la dezvoltarea unui habitat mai echilibrat și mai prietenos cu mediul. Prezența zgomotelor (sunetelor) naturale și controlul eficient al acusticii ambientale sunt esențiale pentru creșterea bunăstării indivizilor și pentru menținerea echilibrului ecologic. Ecotopiile utilizează ecosistemele sonore atât pentru a conserva mediul natural, cât și pentru a oferi un mediu auditiv adecvat oamenilor.

Ecotopiile exemplifică avantajele concrete, atât pentru mediu, cât și pentru oameni, care pot rezulta din încorporarea deliberată și respectuoasă a componentelor naturale în mediile urbane sau comunitare, prin utilizarea principiilor ecologice în buna gestionare. Această abordare cuprinzătoare exemplifică modul în care oamenii pot trăi în armonie cu natura, folosind tehnologia și creativitatea pentru a îmbunătăți nu doar mediul înconjurător, ci și întâlnirea omului cu acesta.

Atrăgând atenția asupra conceptului inovator de Ecotopie sonoră se încearcă și evidențierea relevanței temei în lumea modernă, care merită studiată și înțeleasă, chiar și din perspectiva poluării fonice și pierderea biodiversității cu care se confruntă societatea în secolul XXI.

În aceste circumstanțe, ecotopiile sonore oferind oamenilor oportunitatea de a se reconecta cu mediul înconjurător și de a se bucura de frumusețea și liniștea pe care le oferă sunetele naturii. Acest lucru deschide o nouă perspectivă asupra relației dintre om și natură în era modernă, subliniind importanța și potențialul acestor spații sonore unice pentru bunăstarea noastră colectivă.

Ecotopiile sonore pot ajuta la construirea unei legături mai profunde și autentice cu mediul înconjurător. Oamenii pot simți o mai mare înțelegere și respect față de natură ascultând sunetele naturii și muzica inspirată de acesta, ceea ce contribuie la creșterea conștientizării mediului și a conservării acestuia.

Bibliografie

1. CALLENBACH E. W. *Ecotopia: the notebooks and reports of William Weston*. Berkeley, Calif: Banyan Tree Books, 1975.
2. TĂNASE S. „Sfera Politicii”, *Revista Sfera Politicii / Fundatia Societatea Civila*. Data accesării: 7 aprilie 2024. [Online]. Disponibil la: <https://www.sferapoliticii.ro/>
3. TIMBERG S. „The Novel That Predicted Portland”, *The New York Times*, USA, 12 decembrie 2008. Data accesării: 2 aprilie 2024. [Online]. Disponibil la: <https://www.nytimes.com/2008/12/14/fashion/14ecotopia.html>
4. NAZARE V. „Paradoxuri sociale și politice”, *Sfera Polit.*, vol. Anul XV, nr. 128, pp. 20-31, 2007.
5. Oregon, *Ecotopia*. ECM, 1987. Data accesării: 8 aprilie 2024. [Vinil]. Disponibil la: http://archive.org/details/cd_ecotopia_oregon
6. ALTERMAN I. „Oregon - Ecotopia (1987)”, *Progarchives.com*. Data accesării: 8 aprilie 2024. [Online]. Disponibil la: <https://www.progarchives.com/album.asp?id=16847>
7. MEAD M. „Ecotopia în Österlen”, *Ecotopia på Österlen*. Data accesării: 20 aprilie 2024. [Online]. Disponibil la: <https://www.ecotopia.se/>
8. MARIUS C. „Biomimetismul – Când tehnologia ia lecții de la natură”, *Descoperă*. Data accesării: 21 aprilie 2024. [Online]. Disponibil la: <https://www.descopera.ro/stiinta/8510711-biomimetismul-cand-tehnologia-ia-lectii-de-la-natura>
9. JATSCH A.-S., JACOBS S., WOMMER K., WANIECK K. „Biomimetics for Sustainable Developments – A Literature Overview of Trends”, *Biomimetics*, vol. 8, nr. 3, Art. nr. 3, iul. 2023, doi: 10.3390/biomimetics8030304.
10. „Biomimetică”, *Wikipedia*. 13 martie 2024. Data accesării: 21 aprilie 2024. [Online].